

2^e Halfjaarverslag

Maatschappelijk verantwoord
beleggen 2016

INLEIDING

Pensioenfonds Vervoer vindt het belangrijk beleggen op een maatschappelijk verantwoorde manier in te richten. Het fundament van het beleid op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen bestaat uit vijf pijlers. Ieder half jaar brengt Pensioenfonds Vervoer verslag uit van de ontwikkelingen rondom de beleidspijlers en de stappen die zijn gezet in de verdere ontwikkeling van het verantwoord beleggingsbeleid.

Ontwikkelingen rondom het maatschappelijk beleggingsbeleid van Pensioenfonds Vervoer

Pensioenfonds Vervoer heeft begin 2016 besloten om periodiek maatschappelijke thema's te kiezen waar extra nadruk op gelegd wordt. Daarnaast gaat Pensioenfonds Vervoer ook meer aandacht besteden aan de manier waarop de vermogensbeheerders die voor het fonds werken, omgaan met ESG (milieu, sociale en goed bestuur) factoren bij het beheren van de portefeuille. In november is een onderzoek over hoe vermogensbeheerders omgaan met deze factoren aan het bestuur gepresenteerd. In 2017 zal Pensioenfonds Vervoer gaan onderzoeken of het mogelijk is om vermogensbeheerders naast financiële doelstellingen ook ESG-doelen te stellen en wat daarvan de mogelijke gevolgen zouden zijn.

Pensioenfonds Vervoer heeft zich ook in het tweede halfjaar gekeken hoe we de CO₂-uitstoot van de aandelenportefeuille van het fonds kunnen verlagen. Naar verwachting weten we in de loop van 2017 hoe we de beleggingsportefeuille kunnen aanpassen.

Ontwikkelingen binnen de MVB pijlers

Doelinvesteringen

In het tweede halfjaar van 2016 is een additioneel bedrag van ruim € 4,4 miljoen belegd in het Actiam-FMO SME fonds. Dit fonds verstrekt leningen aan banken in ontwikkelingslanden. Met dat geld kunnen die banken zelf weer kleinere leningen verstrekken aan lokale MKB-bedrijven. De investering van Pensioenfonds Vervoer bedroeg eind Q4 2016 ruim € 42 miljoen. Hiermee draagt Pensioenfonds Vervoer bij aan het creëren van banen en daarmee de welvaart in deze landen. Waar mogelijk worden de leningen ook ingezet om de productie en het gebruik van duurzame energie in deze landen te stimuleren.

Stemmen

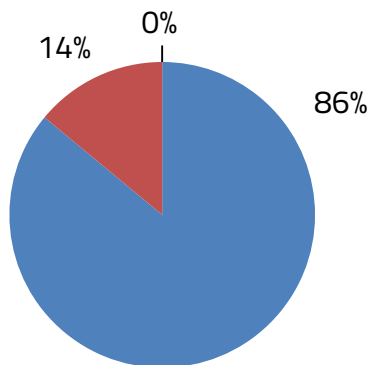
De meeste Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders (AVA) vinden in de eerste helft van het jaar plaats. Eén van de landen waar ook nog in de tweede helft van het jaar redelijk veel AvA's plaatsvinden is Japan. In het tweede halfjaar van 2016 heeft Pensioenfonds Vervoer op 229 AVA's stemmen uitgebracht, op 3414 voorstellen.

Pensioenfonds Vervoer heeft bij 89% van de voorstellen van het management met betrekking tot de vaststelling van jaarcijfers en audits een positieve stem uitgebracht. Daarentegen heeft het fonds bij voorstellen met betrekking tot bestuurdersbeloning in ruim 14% van de gevallen tegen gestemd. Bij benoeming van bestuurders en commissarissen heeft Pensioenfonds Vervoer bij 12% van de voorstellen tegen gestemd.

Voorstellen van aandeelhouders op sociaal gebied konden vaak op bijval van Pensioenfonds Vervoer rekenen: in 76% van de gevallen werd vóór gestemd.

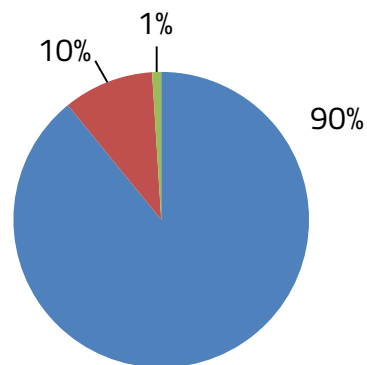
Bestuurdersbeloning

- Voor
- Tegen / onthouden
- Niet gestemd

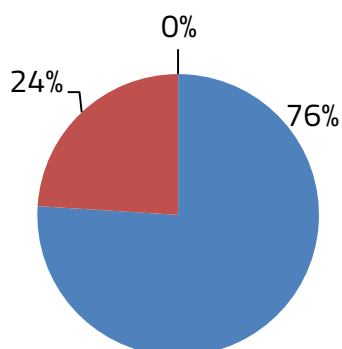
Audit / financials

- Voor
- Tegen / onthouden
- Niet gestemd

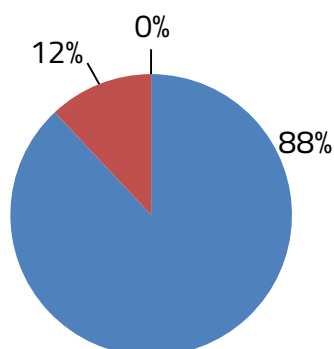
Aandeelhoudersvoorstellen sociaal

- Voor
- Tegen / onthouden
- Niet gestemd

Benoeming bestuurders en commissarissen

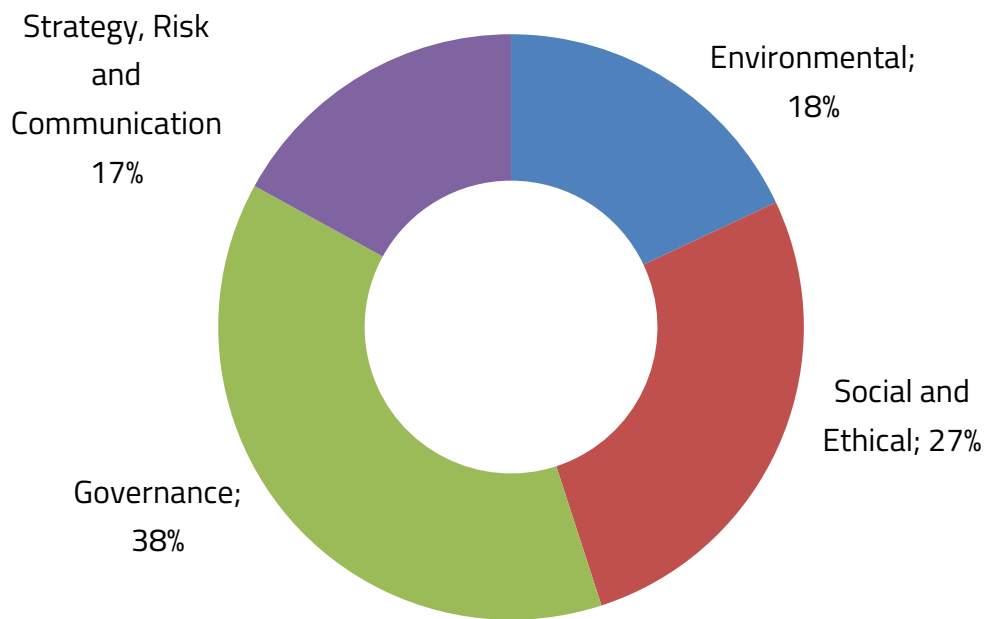
- Voor
- Tegen / onthouden
- Niet gestemd

Engagement

Engagement richtte zich vroeger vooral op de dialoog van aandeelhouders met ondernemingen over de strategie van het bedrijf. De afgelopen jaren gaan aandeelhouders steeds vaker de dialoog aan over andere onderwerpen (namelijk Milieu, Sociale factoren en Goed bestuur – gezamenlijk: ESG). Hermes EOSi voert namens (onder anderen) Pensioenfonds Vervoer de dialoog met ondernemingen wereldwijd. Zij nemen strategie-, risico- en communicatieonderwerpen mee in hun gesprekken met bedrijven indien er ESG-onderwerpen spelen.

In het tweede half jaar heeft Hermes met 359 bedrijven uit de portefeuille een dialoog gevoerd. Wereldwijd zag de verdeling van onderwerpen waarover gesproken is er als volgt uit:

In het eerste halfjaar, en dan met name vanaf februari, waren er veel gesprekken met bedrijven over onderwerpen die op de agenda van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) staan. Zoals gebruikelijk staan er in het tweede halfjaar minder aandeelhoudersvergaderingen op de agenda en richt de dialoog zich op andere onderwerpen. Terugdringen van CO₂-uitstoot en klimaatverandering werden niet alleen aangekaart bij olie- en mijnbouwbedrijven, maar er werd hierover ook de dialoog aangegaan met banken aangezien zij veel projecten financieren die slecht zijn voor het milieu. De rechten van werknemers werden vooral met bedrijven in het Verre Oosten en Zuid-Amerika besproken. Mensenrechten zijn besproken met bedrijven wereldwijd.

Massaschadeclaims

Pensioenfonds Vervoer maakt onderscheid tussen massaschadeclaims waar het fonds actief via derden aan de rechtszaak mee doet (opt-in zaken) en claims waar Pensioenfonds Vervoer na afloop van de zaak een gedeelte van de vergoeding opeist (opt-out zaken). Een partij die gespecialiseerd is in massaschadeclaims volgt procedures in de V.S. en zorgt ervoor dat Pensioenfonds Vervoer het gedeelte dat het van de toegekende vergoeding toekomt ook daadwerkelijk ontvangt. In 2016 heeft Pensioenfonds Vervoer t netto ruim \$125.000 ontvangen.

Pensioenfonds Vervoer heeft zich in 2016 ook aangesloten bij de procedure tegen internationale banken, in verband met te hoge marges op derivatentransacties (CDS-claim). Eind 2016 heeft het fonds ruim \$ 86.000 toegekend gekregen.

Uitsluitingen

In de tweede helft van 2016 is de lijst met organisaties waarin Pensioenfonds Vervoer niet belegd hetzelfde gebleven. Einde van 2016 waren 36 bedrijven uitgesloten. De redenen voor uitsluiting waren:

- schending van de mensenrechten - 12 bedrijven
- betrokkenheid bij controversiële wapens - 9 bedrijven
- milieuverontreiniging - 7 bedrijven
- schendingen van werknemersrechten - 5 bedrijven
- corruptie - 3 bedrijven

Ook sluit Pensioenfonds Vervoer tien landen uit. Dat betekent dat Pensioenfonds Vervoer geen obligaties heeft die of door de overheid of aan de overheid gerelateerde instanties in één van deze tien landen uitgegeven worden. Het fonds kan wel beleggen in commerciële bedrijven in de desbetreffende landen.